

zás. Nemcsak a háborús előkészületekből fakadó hitleri modernizációs intézkedések, hanem a zsidókkal való könnyörtelen bánásmód, a nürnbergi törvények beiktatása is megbabonázta a magyar szélsőjobboldaliak leg-többjét.

A magyar belpolitikai élet polarizálódása, amely már Gömbös utolsó hivatali évében is világosan kirajzolódott, halála után csak súlyosbodott. A szélsőjobb dagályát most már nemcsak a zsidók érezték fenyegetőnek, hanem az uralkodó földarisztokraták is. A Gömböst 1936. október 12-én felváltó új miniszterelnök, Darányi Kálmán először olyan benyomást keltett, hogy a bethlenista erők nyomására helyre próbálja majd állítani a húszas évek végének belpolitikai egyensúlyát, anélkül azonban, hogy kocká-ra tenné Magyarország egyre szorosabbra fűződő kapcsolatait a Harmadik Birodalommal. Ezt a látszatot erősítették nem csupán a nyilasok ellen tett lépései, akiket ekkor még nem támogattak a nációk, hanem azok a lépései is, amelyekre a kormánypárt jobbszárnya ellenében szánta el magát. Ez a jobbszárny Gömbös és Marton Béla főtitkár vezetésével minden jel szerint olyan domináns „tömegpárttá” kívánt válni, amely belülről is radikális reformokat kezdeményezhet. Martont 1937 januárjában lemondatták, s egy hónappal később ugyanez történt Kozma Miklóssal, a Gömbös-párti belügyminiszterrel is, aki a rendőrséget és a csendőrséget irányította. Darányi politikai indítékai és céljai azonban kétértelműek, ködösek voltak. Miközben nyíltan a Horthy-barát erők szilárd szövetségének mutatkozott, burkoltan a szélsőjobb elgondolásaival rokonszenvezett. Egyetértett például a legjelentősebb „nemzeti keresztény” egyesületek, így a TESZ és a MOVE újraélesztésével. Még újak, így például Marton fasiszta Nemzeti Munkaközpontjának létrehozásában is közreműködött.

Szeder János elnöksége idején (Szeder a kormánypárt jobbszárnyának csongrádi képviselője volt) a MOVE egyszer csak különösen harcias hűrokat kezdett pengetni. A Gömbös által neki juttatott sok ezer puska birtokában félkatonai kiképzésben kezdte részesíteni tagságát, mintegy a honvédségben folyó kiképzés kiegészítéseképpen. A valódi szándékok azonban közvetlenül politikai szándékok voltak. Új szerepük magabiztosságában, illetve mindinkább megelégtelve a belpolitikai események irányzatát, az olyan jobbos figurák, mint Baross, Marton és Mecsér nyílt bátorítását és támogatását élvező MOVE-vezérek elhatározták, hogy államcsinnyel vetnek véget Darányi hatalmának. Az 1937. március elején lezajlott nyílt próbálkozás rávilágított, milyen valóságos veszélyt jelentenek a szélsőségesek az állam integritására és a félféudális társadalmi rend stabilitására. Mind gyakrabban és mind határozottabban követelték az országgyűlés mindkét házában és a sajtóban a szélsőjobboldal hatalmá-